

Exploratie trajectondersteuningsvormen

Onderzoek in opdracht van het Agentschap Opgroeien

Overzichtspresentatie

Agentschap Opgroeien – Odisee-hogeschool
2024-2025

Overzicht

Situering trajectondersteuning (Opgroeien, Tine Rommens)

- Trajectondersteuning in het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota WVG en armoedebestrijding
- Trajectondersteuning in het kaderdecreet Vroeg en nabij (incl. memorie van toelichting)

Het exploratief onderzoek (Odisee-onderzoeksteam)

- Onderzoeksopzet
- Bevindingen
- Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

Situering trajectondersteuning (Opgroeien)

Trajectondersteuning in het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota 'WVG en armoedebestrijding'

Regeerakkoord (2024): zie verwijzingen naar **geïntegreerd(e) zorg en ondersteuning, dienst- en hulpverlening, aanpak, benadering, aanbod en beleid** vanuit **verschillende domeinen**

Regeerakkoord (2024, p. 99): Politiek, ambtelijk en politiek-ambtelijk slaan we de handen in elkaar om **verkokering** te **doorbreken** en naar **échte samenwerking** te gaan. De Vlamingen hebben tenslotte **recht** op een **optimale dienstverlening** vanuit de Vlaamse overheid.

Situering trajectondersteuning (Opgroeien)

Trajectondersteuning in het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota 'WVG en armoedebestrijding'

Regeerakkoord (2024, p. 122): **Continuïteit tijdens én na het hulpverleningstraject** is belangrijk. Er worden maximale inspanningen gedaan om jongeren in de jeugdhulp van trajectbegeleiding te voorzien.

Regeerakkoord (2024, p. 145)

DE STRIID TEGEN **ARMOEDE** - Een sterke sociale cohesie op lokaal niveau 'Kinderen in armoede help je door het hele gezin te ondersteunen. Lokale besturen kunnen daarvoor een beroep doen op **lokale gezinscoaches** die kwetsbare gezinnen intensief begeleiden naar sociale rechten, hulporganisaties en de arbeidsmarkt.'

Situering trajectondersteuning (Opgroeien)

Trajectondersteuning in het Vlaams regeerakkoord en de beleidsnota 'WVG en armoedebestrijding'

Beleidsnota 'WVG en armoedebestrijding', Caroline Gennez (2024, p. 94): Een van deze uitdagingen ligt in het **organiseren van zorg- en ondersteuningstrajecten op maat van de aanstaande ouder, het kind, de jongere, zijn gezin en context**. We organiseren hiertoe de nodige samenwerking en bundeling van krachten tussen de eerstelijns- en andere zorg- en hulpverleningsactoren, de lokale basisvoorzieningen en de lokale besturen. **Continuïteit** tijdens én na het hulpverleningstraject is belangrijk. Er worden maximale inspanningen gedaan om jongeren in de jeugdhulp van **trajectbegeleiding** te voorzien en maken de verbinding met de methodiek van lokale gezinscoaches. Gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare positie worden **op maat** begeleid vanuit een **vertrouwensrelatie**. Er wordt **flexibel** ingespeeld op de noden vanuit een zo open mogelijke **generalistische blik** op de verschillende levensdomeinen samen met de gezinnen voor de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. We kiezen ervoor om hiervoor geen nieuwe structuren op te trekken, maar **vertrekken maximaal** van al **bestaande aanbod**. Een onderzoeksrapport bezorgt ons begin 2025 een analyse en benchmark van huidige praktijken t.o.v. het concept trajectondersteuner.

Situering trajectondersteuning (Opgroeien)

Trajectondersteuning in het **decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid** (2024)

- Art. 12: Om de doelstellingen, vermeld in artikel 7 tot en met 11, te realiseren, kunnen **kinderen, jongeren**, hun **gezin** en **context**, en **aanstaande ouders** rekenen op ondersteuning door een trajectondersteuner **als ze daar behoefte aan hebben**. De actoren binnen het geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid organiseren zich zodanig of werken met elkaar samen opdat de ondersteuning, vermeld in het eerste lid, effectief gerealiseerd wordt, en de betrokkenen voor wie de trajectondersteuning wordt voorzien mee kunnen bepalen wie die rol voor hen zal opnemen.

Situering trajectondersteuning (Opgroeien)

Trajectondersteuning in het **decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid** (2024)

- Art 12, 11° + Memorie van toelichting (2024, p. 21): De **trajectondersteuner is** ... een vast ankerpunt. Een vast baken, die fungeert als aanspreekpunt en brugfiguur ten aanzien van de aanstaande ouder, het kind, de jongere, zijn gezin en context, die mee volgt en ook actief mee kan ondersteunen ...
Trajectondersteuner als één van de middelen om **continuïteit en toegankelijkheid te bevorderen** ... verschillende vormen van continuïteit helpen verzekeren.

Situering trajectondersteuning (Opgroeien)

Trajectondersteuning in het **decreet over de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid** (2024)

- De opdracht voor het opnemen van de rol van ‘trajectondersteuner’ wordt bij de **netwerken binnen het geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid** gelegd. Het netwerk neemt ook een rol op het vlak van vorming en ontwikkeling van trajectondersteuners op. Binnen de netwerken zal over de verdere concrete realisatie van dit concept een degelijk afsprakenkader moeten bestaan. Een **leidraad**, uitgewerkt door de verschillende betrokken agentschappen, kan richtinggevend zijn bij het uitwerken van dit afsprakenkader. Het **inspiratiekader voor lokale gezinscoaches**, kan hier inspiratie bieden.
- De **Vlaamse Regering bepaalt bijkomende richtlijnen en voorwaarden** waar de trajectondersteuner, vermeld in het eerste lid, aan voldoet.

Situering trajectondersteuning (Opgroeien)

Basisnota 'Trajectondersteuner':

- Inhoud decreet en memorie
- Verdere uitwerking doelstellingen, taakbepaling, opdrachten,...
- Fundament voor verdere discussies, samen met vergelijkend onderzoek Odisee

Exploratief onderzoek Odisee

Exploratieve beschrijving en analyse van trajectondersteuningsvormen in relatie tot trajectondersteuningskenmerken in het decreet inzake de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid (Onderzoek i.o.v. Opgroeien)

Onderzoeksteam:

Kristien Nys, Joris Van Puyenbroeck, Simonne Vandewaerde, Gianni Loosveldt en Kathleen Emmery (Kenniscentrum Gezinswetenschappen)
Esther Stoové (Orthopedagogie)

Overzicht exploratief onderzoek Odisee

Onderzoeksopzet

Looptijd

Insteek

Tussentijdse output

Hindernissen en aandachtspunten

Bevindingen

Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

Onderzoeksopzet

▣ Looptijd:

- ▬ Exploratiefase: 14 november – 24 december 2024

▣ Insteek: kenmerken trajectondersteuning

- ▬ Decreet organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid incl. Memorie van toelichting
- ▬ Mogelijke aanvullende kenmerken vanuit de exploratie van de 24 ondersteuningsvormen (zie verder):

Doelgroep (en), doelstelling(en), werkniveau, wie ondersteunt, (lokale)inbedding en regie, looptijd, intensiteit, principes (cf. continuïteit, actief en proactief, fysieke en relationele nabijheid, outreachend, generalistisch, oplossings- en krachtgericht, eigen regie, eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid, participatie en cocreatie, aandacht gezin/context, impact gedreven enz.), houding en competenties trajectondersteuner.

Onderzoeksopzet

▣ Insteek

- Selectie ondersteuningsvormen
 - Decreet en de memorie van toelichting
 - Aanvullingen vanuit Opgroeien, de intersectorale werkgroep Vroeg en nabij: Agentschap Opgroeien, VAPH, Departement Zorg, Departement Onderwijs, team Jeugd van Departement CJM
 - Voorafgaande onderzoeken en beleidsoefeningen
- Focus: 0-25 jarige kinderen en hun (aanstaande) ouders

Onderzoeksoepzet

24 Ondersteuningsvormen

- Verschillende beleidsvelden, -domeinen, sectoren en doelgroepen
- 'Wat zich in de praktijk aandient'
- Niet exhaustief
 - nog andere ondersteuningsvormen
 - Lokale en organisatie specifieke varianten

Exploratief
overzicht

Gezinscoaching	1G1P	Buddywerkingen	Brugfiguren
Lokale teams Kind & Gezin	Draaischijffunctie CLB	OCMW	GBO- samenwerkingsverband
Jeugdwelzijnswerk	JAC-trajecten	CAW-trajecten	Trajectgezel (Arktos-vzw)
Contextbegeleiding- Jeugdhulp	Consulenten (OCJ, SDJ, VK)	Zorggarantie-jonge- kind-(Bovenlokale- teams-jeugdhulp)	Jeugdhulpregie- (Bovenlokale-teams- jeugdhulp)
(Context)begeleidings- vormen VAPH	D.O.P.-trajecten	Zorgregisseurs	Casusregie (Veilig-Huis)
Zorgcoördinatie	Doelgerichte-zorg	Casemanagement- Zorg	Vertrouwenspersoon- Jeugdhulp

Onderzoeksofzet

▣ Insteek voor de exploratie en beschrijving van de 24 ondersteuningsvormen

- ▬ Regelgeving
 - Decreet organisatie geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid en memorie van toelichting
 - Voor zover beschikbaar: ondersteuningsvorm specifieke regelgeving
- ▬ Wetenschappelijke bronnen: onderzoeksrapporten, artikels enz.
- ▬ Praktijkbeschrijvingen:
 - Informatie vanuit het werkveld en de overheid die gericht is op kinderen, jongeren, ouders, gezinnen en op (potentiële) professionals: o.a. webpagina's, brochures, vacatures, praktijkbeschrijvingen databank kwaliteitsvolle praktijken (Opgroeien), getuigenissen (jongeren en ouders die beroep deden op de ondersteuning, vrijwilligers en beroepskrachten die instaan voor de uitvoering of coördinatie) enz.
 - Aanvullende informatie en/of feedback van stakeholders (zie volgende)

Onderzoeksopzet

▣ Penhouders voor de fiches en overzichten

▸ Onderzoeksteam Odisee

- Objectivering
- Werkveld en bevoegde instanties niet belasten om beschikbare informatie in een kort tijdsbestek en volgens de rubricering van trajectondersteuning in het kaderdecreet uit te schrijven ...

▸ Stakeholders

- Zie veelheid aan ondersteuningsvormen en varianten: waar mogelijk tussentijdse feedback op de tussentijdse versies van de fiches door veldwerkers en beleidsmedewerkers
 - ▼ geen systematische stakeholders-terugkoppeling mogelijk
- Terugkoppeling intersectorale werkgroep (Agentschap Opgroeien, VAPH, Departement Zorg, Departement Onderwijs, Team Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd en Media) met vraag naar feedback (27 februari 2025)

Onderzoeksoepzet

▣ Tussentijdse output: exploratieve overzichten

- ▬ 24 fiches: in elke fiche wordt 1 ondersteuningsvorm naast de kenmerken in het decreet en de memorie van toelichting gepositioneerd
- ▬ 1 geïntegreerd overzicht van de betrokken beleidsdomeinen, - velden en - bevoegdheden (per ondersteuningsvorm)
- ▬ 1 geïntegreerd overzicht van de 24 ondersteuningsvormen volgens de kenmerken in het decreet, de memorie van toelichting en mogelijke aanvullende kenmerken
 - Indicatieve kleurcodes voor de mate van aansluiting bij de kenmerken van trajectondersteuning

parallel met TO in kaderdecreet Vroeg en nabij	gedeeltelijk parallel met TO in kaderdecreet Vroeg en nabij	niet parallel met TO in kaderdecreet Vroeg en nabij
geen informatie, onduidelijk	geen bepalingen daarover in regelgeving of beperkt tot een algemene formulering > niet ingevuld	mogelijke aanvullende kernelementen > al dan niet noodzakelijk voorwaarden voor trajectondersteuning (?)

Onderzoeksofzet: hindernissen en aandachtspunten

▣ Korte looptijd onderzoek

- ▬ Geen uitbreiding aantal ondersteuningsvormen mogelijk
 - Bv. Diensten Maatschappelijk Werk mutualiteiten, Bijstandsorganisaties, schooluitvaltrajecten (onderwijs-welzijn), Ideale wereld project 'Co-ncept Jeugdhulp', Miriam-programma (OCMW) e.a. ... ➤ *waar mogelijk een link naar deze (deels) gelijkaardige werkingen in de fiches*
- ▬ Geen systematisch overzicht alle lokale en/of organisatie specifieke varianten van een ondersteuningsvorm mogelijk
 - Bv. 1G1P, buddywerking, brugfiguren, casusregie (Veilig Huis) e.a. ➤ *opmerking en/of opname van illustratie van verschil*
- ▬ Geen systematische stakeholders-terugkoppeling voor al de ondersteuningsvormen (en hun varianten) mogelijk (zie voorgaande)

Onderzoekopzet: hindernissen en aandachtspunten

▣ Korte looptijd onderzoek

- ▬ Onmiddellijk gestart met inventarisatie volgens kenmerken decreet en memorie
- ▬ Beperkingen
 - Beperkte optimalisering van rubricering (cf. overlap)
 - Aanvullende kenmerken niet systematisch in beeld ➤ zie
 - Omvangrijke overzichten

mogelijke aanvullende kernelementen > al
dan niet noodzakelijk voorwaarden voor
trajectondersteuning (?)

▣ Een basis om op verder te werken

- ▬ *Nog verdere aanvullingen?*
- ▬ *Essentiële kenmerken en voorwaarden trajectondersteuning scherp stellen?*

Onderzoeksofzet: hindernissen en aandachtspunten

geen informatie, onduidelijk

▣ Blinde vlekken

- Scharnierpunt van gewijzigde regelgeving of organisatie(vormen)
 - Informatie up to date? Loopt programma nog?
 - Uitzonderlijk: niet correcte, afwijkende informatie op (overheids)webpagina's
- Effectief bereik van de beoogde leeftijdsgroep?
 - Zie ondersteuningsvormen gericht op een (veel) ruimere leeftijdsgroep
- Geen (expliciete) informatie over één of meerdere kenmerken

▣ In elkaar overvloeiende werkingen

- trajectondersteuning en groepswerking en/of onthaal, inloop ...
 - Bv. Jeugdwelzijnswerk, JAC ➤ *sterkte van de werking én positief voor de doelgroep*

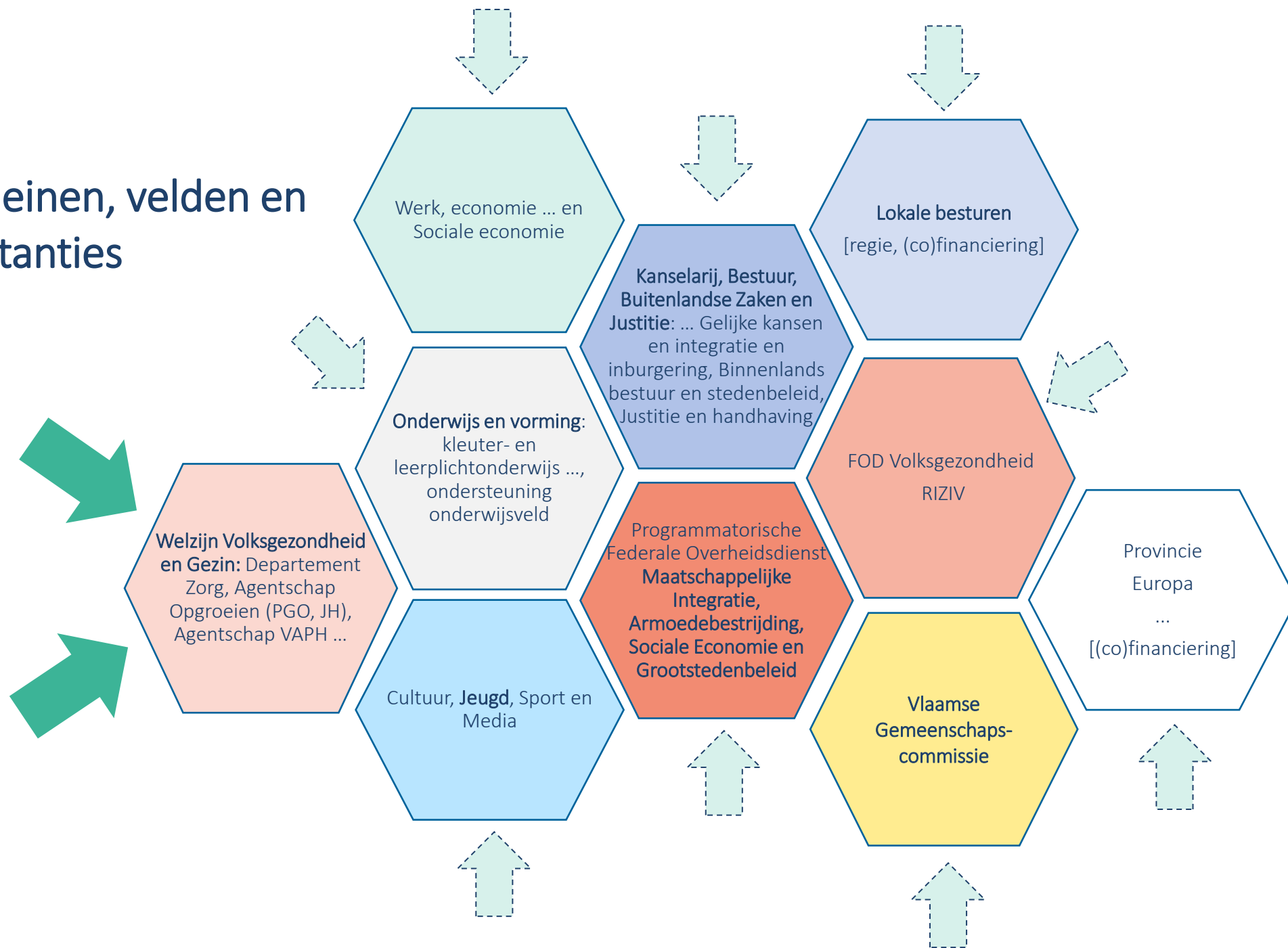

Exploratief onderzoek Odisee

Bevindingen

Bevindingen

▣ Beleidsdomeinen, velden en bevoegde instanties

Bevindingen

▣ Beleidsdomeinen, velden en bevoegde instanties

Agentschap Opgroeien

- o.a. 1G1P, Contextbegeleiding jeugdhulp, Lokale teams K&G, Zorggarantie jonge kind, Jeugdhulpregie, Consulten (OCJ, SDJ, VK) ...

Departement Zorg

- o.a. Casemanager zorg, CAW en JAC, het GBO samenwerkingsverband, Zorgcoördinatie, Doelgerichte zorg, Gezinscoaches (cf. projectoproep 2021) ...

Vlaams Agentschap Personen met een Handicap

- o.a. Diensten Ondersteuningsplan (D.O.P.), verschillende begeleidingsvormen onder contextbegeleiding VAPH, Zorgregisseurs, 1G1P (cf. VAPH- diensten of voorzieningen kunnen deel uitmaken van het samenwerkingsverband of kernpartner zijn) ...

Onderwijs en vorming

- o.a. CLB (is vanuit Opgroeien o.a. erkend als een Multidisciplinair Team, een organisatie in de Brede Instap Integrale Jeugdhulp), (schooluitvaltrajecten, verbinding welzijn-onderwijs)...

Cultuur, Jeugd, Sport en Media: beleidsveld jeugd

- o.a. Jeugdwelzijnswerk, Trajectgezel ...

Bevindingen

▣ Beleidsdomeinen, velden en bevoegde instanties

Programmatorische Federale Overheidsdienst
Maatschappelijke Integratie,
Armoedebestrijding, Sociale Economie en
Grootstedenbeleid (POD MI)

- o.a. OCMW: geïndividualiseerd project maatschappelijke integratie (GPMI), (Miriam-programma) ...

Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en
Justitie > Justitie en handhaving

- Casusregie (Veilig Huis) > coördinatie door Agentschap Justitie en Handhaving en/of een lokaal bestuur ...

Zetten ook in op een of meerdere ondersteuningsvormen (al dan niet cofinanciering)

Werk en Sociale Economie (WSE)	Vlaamse Gemeenschaps- commissie (VGC)	Lokale besturen	Federale overheidsdienst Volksgezondheid	Europese project- en financieringskanalen (o.a. ESF)	...
--------------------------------------	--	--------------------	--	--	-----

Bevindingen

▣ Beleidsdomeinen, velden en bevoegde instanties

- (lokaal) gevarieerde inbeddingen
 - Bv. Brugfigurenwerking kan geïnitieerd en uitgevoerd worden door (actoren) vanuit WVG, Onderwijs en vorming, Binnenlands bestuur en/of de lokale overheid
- Vaak meerdere beleidsdomeinen en –velden betrokken
 - Zie (kern)partnerschappen en samenwerkingsverbanden
 - Zie linken naar ondersteuningsactoren en aanbod andere beleidsdomeinen en –velden
- Niet al de ondersteuningsvormen zijn in regelgeving verankerd en structureel gefinancierd
- Prominente aanwezigheid van lokale besturen:
 - Betrokkenheid, regie, (co)financiering

Bevindingen

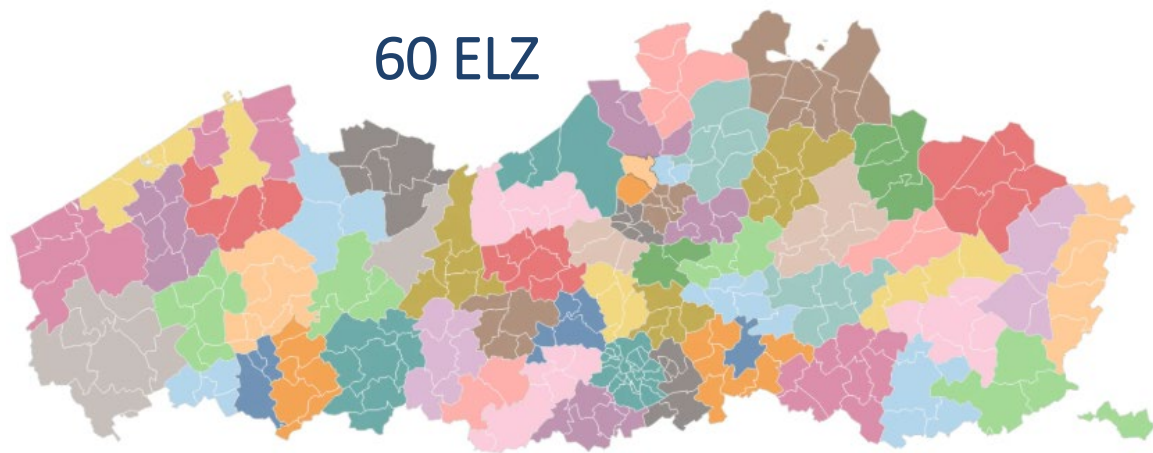
▣ Werkingsgebieden en organisatieniveaus

- Merendeel: Vlaanderen en Brussel
- Schaalgrootte
 - **Individueel:** Vertrouwenspersoon Jeugdhulp
 - **Lokaal:** buurt/wijk, gemeente: o.a. Gezinscoaching, Brugfiguren, Buddywerking, Jeugdwelzijnswerk, OCMW, CLB (aan scholen verbonden!)
 - **Regionaal:**
 - ▾ Intergemeentelijk, eerstelijnszone(s): o.a. 1G1P, OCJ-consulenten, Doelgericht zorg/Zorgcoördinatie, GBO-samenwerkingsverbanden, Casemanagement Zorg (enkel in Vlaanderen), Lokale Teams K&G, Gezinscoaching, CAW, JAC
 - ▾ Werkingsgebied van de erkende/vergunde dienst of organisatie: Contextbegeleiding jeugdhulp, (context)begeleidingsvormen VAPH, Zorgregisseurs
 - **Gerechtelijk arrondissement:** SDJ-consulenten, Casusregie (enkel Vlaanderen)
 - **Provinciaal:** Jeugdhulpregie, Zorggarantie, VK-consulenten, D.O.P.

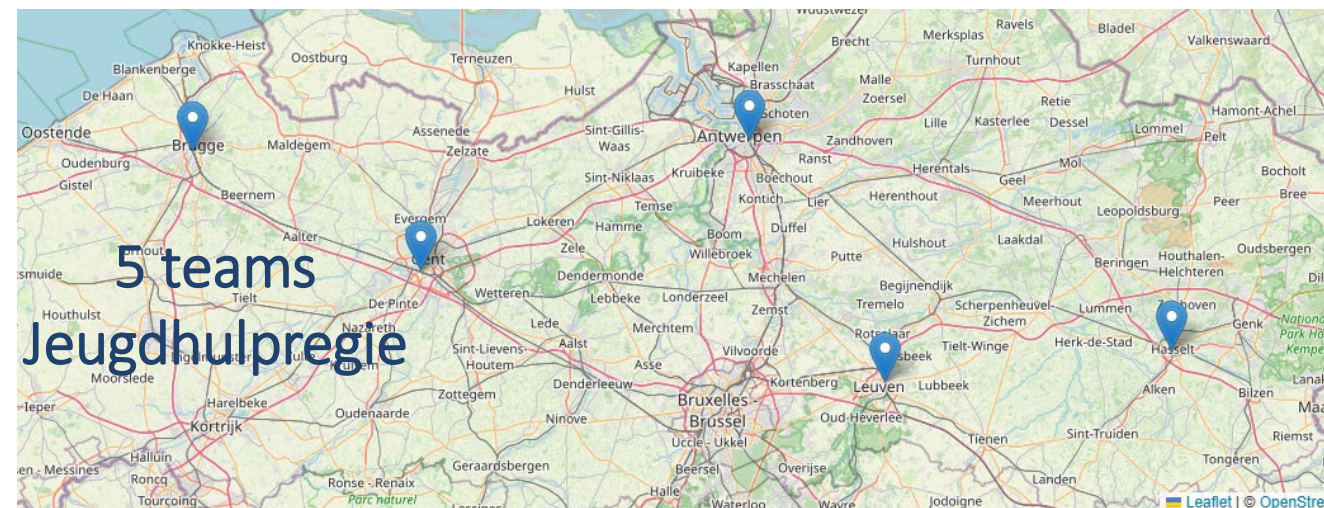
Bevindingen

- ▣ Werkingsgebieden en organisatieniveaus: een paar illustraties op kaart ...

60 ELZ

16 1G1P

Bevindingen

▣ Werkingsgebied en organisatieniveau

▬ Impact op fysieke (en relationele) nabijheid: 'zo nabij als mogelijk in de leefomgeving'

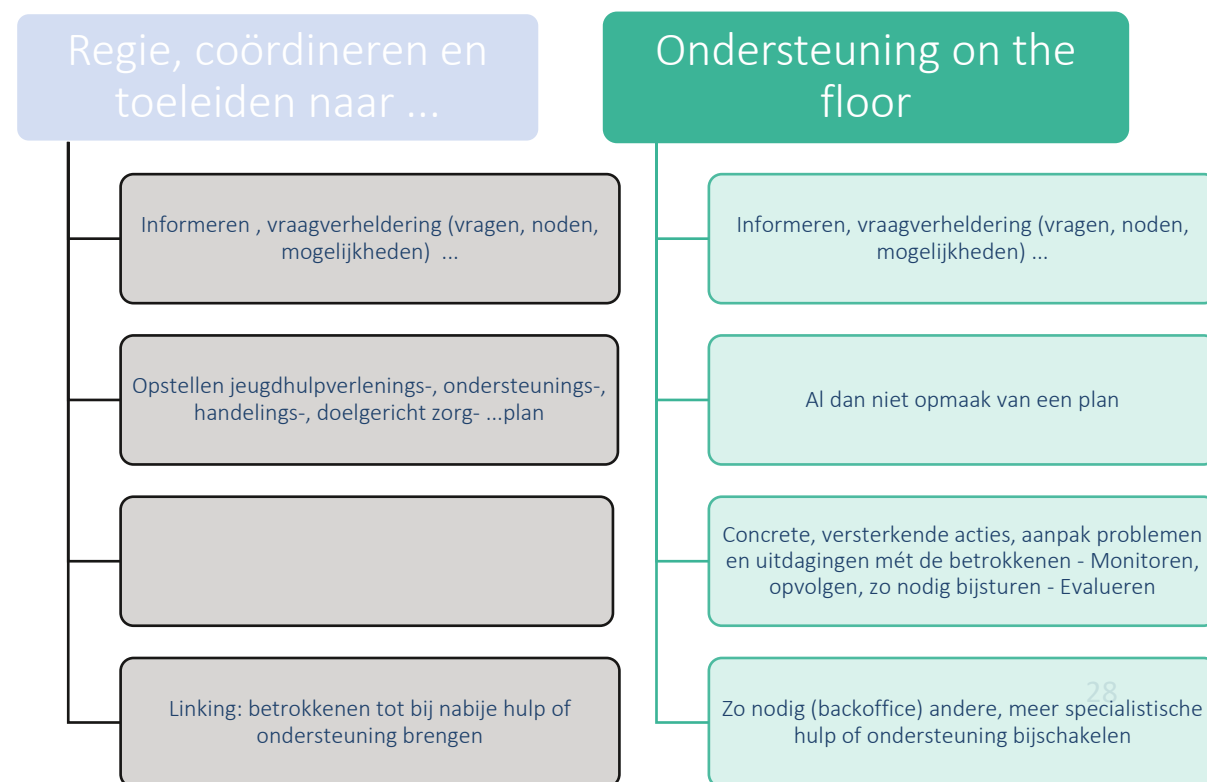
- Toegankelijkheid: bereikbaarheid + aanspreekbaarheid
 - ▼ Lokale inbedding + mate van outreachend werken tijdens ondersteuning (bv. huisbezoeken)

■ Focus en finaliteit van de ondersteuning:

- ▼ Regie, coördinatie en toeleiding
- ▼ Ondersteuning on the floor
- ▼ Mengvormen

▬ In relatie tot (pro)actief kinderen, jongeren en (aanstaande) ouders opzoeken

- Vindplaatsgericht, inbedding in laagdrempelige organisaties enz.

Bevindingen

▣ Conceptuele, terminologische en operationele gelijkenissen en verschillen

- ▬ Verschillende benamingen voor gelijkaardige ondersteuning + gelijkaardige benamingen voor verschillende ondersteuning
 - O.a. Lokaal en organisatiespecifieke varianten:
 - Bv. Brugfigurenwerking die visie en (aantal) principes van gezinscoaching in de praktijk brengen
 - Bv. Doelgerichte zorg – Zorgcoördinatie > incl. verwijzing naar casemanagement
- ▬ Benamingen van de ondersteuner, begeleider of hulpverlener
 - 20-tal benamingen: zie figuur
 - Bv. (deels) verschillende rolinvulling van de gezinscoach in 1G1P en in de methodiek Gezinscoaching:
 - Al dan niet één gemeenschappelijk plan, intensiteit (beperkt versus meermaals per week en onbepaald), looptijd (kortdurende begeleiding versus onbepaald)

Bevindingen

▣ Doelgroep

▬ Regelgeving

- Voor elk kind, elke jongere, elke (aanstaande) ouder die daar **behoefte** aan heeft
- Bijzondere aandacht: specifieke ondersteuningsbehoefte, of met een enkelvoudige , meervoudige of complexe problematiek

▬ In de praktijk: variaties en combinaties

- Brede beschrijvingen: gezinnen, ouders, personen, burgers
- Leeftijdsgebonden beschrijvingen
 - ▾ Breed: o.a. 0-17/18 jaar, 0-25 jaar, minderjarigen, leerlingen in (huis)onderwijs ...
 - ▾ Meer specifiek: -9m tot 3 jaar, 12-25 jaar, 15-25 jaar , ...
- Beschrijvingen in termen van **‘ondersteuningsnood en/of kwetsbare situatie’**
 - ▾ Algemeen: o.a. maatschappelijk kwetsbare positie, personen met een zorg en ondersteuningsnood ...
 - ▾ Meer specifiek: niet genoeg middelen voor een menswaardig leven, vermoeden van handicap, verontrusting, noodsituatie, (verhoogd risico) intrafamiliaal geweld ...

Bevindingen

▣ Doelgroep

- In de praktijk: ‘relatie met ondersteuning en hulp’
 - Als er nog geen andere ondersteuning of hulp geboden wordt
 - ▼ toeleiding = outreachend
 - Precaire hulpverleningsrelatie
 - Meerdere zorg- en hulpverleners betrokken
 - Merendeel:
 - ▼ toeleiding via andere (eigen) werkingen: bv. reguliere of basiswerking, nulde of 1^e lijn, onthaal, ontmoeting, school, deeltijds onderwijs, MFC e.a. gespecialiseerde zorg of hulp

Bevindingen

▣ Doelstellingen

- Regelgeving: globaal geformuleerde doelstellingen = 'ruimte' voor verschillende operationaliseringen
 - Antwoorden op zorg en ondersteuningsvragen
 - Versterken welzijn: op paar uitzonderingen na, een of meerdere facetten van welzijn
 - Toegankelijke dienstverlening (incl. i.s.m. anderen ...): 19/24
 - Rechtenkennis- en realisatie: 10/24
 - Participatie aan de samenleving: 10/24 + 2 ?
 - Preventie en vroegdetectie: 9/24
 - Sociale positie versterken 8/24
 - Meer sociaal rechtvaardige samenleving 6/24

Bevindingen

- ▣ Insteek: keuze- en beslissingsmogelijkheid betrokkenen over opstart
 - ▬ Variatie tussen en binnen ondersteuningsvormen
 - Integrale keuze- en beslissingsmogelijkheid (vrijwillig) tot gedwongen (gerechtelijke) hulp
 - Voor sommige facetten van de begeleiding of hulp in de ondersteuningsvorm wel, voor andere niet
- ▣ Werkniveau
 - ▬ Integraal in termen van ‘betrokkenen’: gezin en context, informeel en formeel netwerk
 - vnl. outreachende ondersteuningsvormen
 - ▬ Werken met ouders
 - minder (uitgesproken of systematisch) aan de orde bij ondersteuningsvormen met bv.
 - ▾ Jongerenoriëntatie
 - ▾ Breder (ouder) leeftijdsgroepbereik
 - ▬ Werken met (in)formeel netwerk
 - blijft een uitdaging

Bevindingen

- ▣ Wie ondersteunt
 - ▬ Uitzonderlijk keuzemogelijkheid betrokkenen
 - Vertrouwenspersoon Jeugdhulp
 - (deels) Buddywerkingen (cf. matching)
 - ▬ Ruim de helft 1 persoon (17/24)
 - Andere ondersteuningsvormen: organisatieniveau of niet duidelijk

Niet altijd garantie dezelfde persoon bij een nieuwe (tweede enz.) aanmelding of heropstart

Implicaties ondersteuningscontinuïteit!

Bevindingen

▣ Wie ondersteunt

- **Meerdere personen betrokken in traject**
 - Al dan niet backoffice
 - Keten van betrokkenen: cf. opeenvolgende fasen van traject (bv. Jeugdhulpregie)
- **Meerdere trajectondersteuners in een 'gezin'**
 - Vertrouwenspersoon Jeugdhulp = één op één
 - Bv. Contextbegeleiding Jeugdhulp en Vertrouwenspersoon Jeugdhulp en/of een Buddy en/of CLB en/of
- **Meerdere opeenvolgende trajectondersteuners**
 - Bv. GBO-samenwerkingsverband als voorloper van Zorgcoördinatie, Lokaal team K&G naar consulent, Jeugdhulpregie naar Contextbegeleiding Jeugdhulp enz.

*Wie is/blijft aanspreekfiguur voor de betrokkenen?
Is voor de betrokkenen duidelijk wie waarvoor staat?
Draagwijdte van geïntegreerd werken?*

Bevindingen

▣ Wie ondersteunt

▬ Merendeel beroepskrachten

- Uitzonderlijk 'bekwame' vrijwilligers
 - ▼ Bv. Buddy's
- Beroepskrachten of vrijwilligers:
 - ▼ Bv. Brugfiguren, Gezinscoaches, Vertrouwenspersonen Jeugdhulp, Zorgcoördinatie

▬ Aantal verwijzingen naar **inbedding in multidisciplinair team**

- Bv. Consulenten VK, CLB, Lokaal team K&G enz.

Bevindingen

▣ Looptijd

- ▬ Naargelang behoefte
 - Niet vooraf bepaald – onbeperkte herinstap
 - Verschillend naargelang lokale/regionale werking
 - Beperkt in tijd:
 - ▼ Niet verlengbaar – eenmalig verlengbaar
 - ▼ Kunnen gemiddelde looptijd benaderen of overschrijden van ‘werken zonder vooraf bepaalde looptijd’
- ▬ Insteek = tot specifieke aangemelde problematiek weggewerkt is
 - Bv. Casusregie: ‘geweld is duurzaam gestopt’
- ▬ Een minderheid: aanspreekbaar na afronding

▣ Continuïteit

- ▬ Varianten in ‘geen onderbreking in traject’
 - dezelfde persoon - dezelfde organisatie – (informatieoverdracht) andere persoon / organisatie
- ▬ Zie ‘looptijd’ en ‘aanspreekbaar na afronding’

▣ Intensiteit

- ▬ Afgestemd op behoeften, vragen, noden
 - ‘systematisch’ (8) - ‘naargelang de werking’ (1) of ‘vastgelegd met marge’ (3)

[illegible]

Bevindingen

- Outreachend werken met oog op toeleiding
 - ▬ Minderheid werkt vindplaatsgericht, zoekt kinderen, jongeren, ouders zelf actief op (bv. in de buurt, aan de schoolpoort, speelterrein, wijk- of ontmoetingscentrum enz.)
- Fysieke en relationele nabijheid
 - ▬ Bij merendeel (19/24) sprake van nabijheid of wordt die nagestreefd
 - *O.a. huisbezoeken, in de leefomgeving activiteiten of 'stappen zetten' ...*
 - *Impact van inbeddingsniveau!*
 - *Lokaal en organisatie/samenwerkingsverband specifieke verschillen!*
- Actief en proactief
 - ▬ Merendeel: ondersteuningsbehoeften detecteren
 - ▬ Iets meer dan de helft: informeren over rechten

Bevindingen

■ Participatie en cocreatie

- Merendeel: dialoog stappen
ondersteuningstraject, transparantie traject
- *Uitzonderlijk: actieve rol doelgroep in
(door)ontwikkeling ondersteuning*
- Kindperspectief in rekening brengen
 - Vnl. als kinderen, jongeren en/of hun
gezin de insteek vormen
 - Minder of niet: insteek breed spectrum
burgers, personen zorg- en
ondersteuningsnood, jongvolwassenen
...

Bevindingen

▣ Regie bij betrokkenen en eigen verantwoordelijkheid

- ▬ Ruim de helft: aansluiten bij levensdoelen en levenskwaliteit betrokkenen
- ▬ 3/4 regie bij betrokkenen
 - ▣ *Gradaties: zoveel als mogelijk, geleidelijk aan, integrale regie (altijd, voor alle facetten van/in traject)*
 - ▣ *Zie verontrustende situaties enz.*
 - ▣ *Zie eigenheid, opdracht van de dienst/organisatie*
- ▬ Uitzonderlijk 'eigen verantwoordelijkheid'
 - ▣ *Mogelijke negatieve connotatie?*

Bevindingen

▣ Generalistische ondersteuning ...

- ▬ Merendeel: aandacht voor verschillende levensdomeinen, hoe die op elkaar inspelen
 - *Al dan niet inzet backoffice? Andere actoren?*
 - *Zie ook werken met (in)formele netwerk blijft uitdaging*
 - *Impact werkingscontouren (bv. max. looptijd traject, caseload) en specifieke finaliteit*

▣ ... specialistische ondersteuning

- ▬ Geen volledig en eenduidig beeld
 - *Draagwijdte 'kan zelf generalistische of meer gespecialiseerde ondersteuning bieden'?*
 - *Rol inbedding in multidisciplinair team*

Bevindingen

- ▣ Oplossings- en krachtgericht
 - Om en bij 1/2 gelijkwaardigheid = insteek
 - 3/4 samen bekijken wat ze willen en kunnen veranderen
 - 3/4 vertrekken vanuit positieve en werkzame factoren, rekening houden met hun mogelijkheden en sterktes

Bevindingen

▣ Relatie gezin – hulpverlening en rol en positie trajectondersteuner

▬ Verbinding gezin en zorg- en ondersteuningsactoren

■ Nagenoeg al de ondersteuningsvormen

- ▾ De ondersteuner moet op de hoogte moet zijn van het aanbod, van diensten en organisaties die tegemoet kunnen komen aan de zorg- en ondersteuningsnoden van de betrokkenen
- ▾ De ondersteuner moet de link kunnen leggen naar andere actoren en hulpverlening en moet kunnen bemiddelen tussen het gezin en de hulpverlening

▬ Net niet de helft: onpartijdig en onafhankelijk

- Meest uitgesproken: insteek of focus op coördinatie zorg- en ondersteuning, opstellen plan of hulpverleningsvoorstel, onthaalfunctie
- Wel degelijk ook bij ondersteuningsvormen die in/met betrokkenen 'on the floor' werken

▬ *én belangenbehartiger van het gezin?*

- *Zie politiserend werken*

Oorspronkelijke formuleringen regelgeving Aangepaste formuleringen i.f.v. overlap vermijden en op basis van input bij opmaak van de 24 fiches <i>aanvullingen en opmerkingen</i>	1G1P	Brugfiguren	Buddy's	Casemanager zorg	Casusregie (Veilig Huis)	CAW- trajecten	Consulenten (OCJ, SDJ, VK)	Contextbegel. Jeugdhulp	Contextbegel. VAPH	Doelgerichte zorg	Draaischijf- functie CLB	GBO-sw.- verband	Gezins- coaching	JAC-trajecten	Jeugdhulp- regie	Jeugd- welzijnswerk	Lokale Teams K&G	D.O.P.	OCMW	Trajectgezel	Vertrouwens- persoon JH	Zorg- coördinatie	Zorg- garantie	Zorg- regisseur
Overzicht en kennis zorg en ondersteuning																								
opereert als gids in het netwerk van actoren, aanbod en expertise, heeft grondige kennis van de sociale kaart, heeft vanuit een generalistische blik zicht op de mogelijke zorg en ondersteuning en op de actoren die die zorg en ondersteuning organiseren of weet zich hierover te informeren;																								
Linken, verbinding, bemiddeling gezin-HV																								
Linken-verbinding-bemiddeling gezin – hulpverlening Inclusief: de actoren, als ze de zorg- of ondersteuningsvraag niet zelf kunnen beantwoorden, expertise bijschakelen werken outreachend. > 2° ... en dat ze, als dat nodig is, ... zorg en ondersteuning bijschakelen ; > <i>stond bij 'Actief en proactief'</i>																								
Onpartijdig en onafhankelijk																								
stelt zich onpartijdig en onafhankelijk op; ... bij de ondersteuning zelf en bij het uitvoeren van zijn opdrachten, onpartijdig opstellen, met blik naar buiten en naar brede partnerschap binnen het netwerk, niet enkel naar eigen aanbod of organisaties toeleiden																								
Aanvullend: belangenbehartiger																								
<i>Aanvullende competentie: belangenbehartiger</i>		ja		ja		ja							ja			ja					ja	ja		

Bevindingen

▣ Impact gedreven werken

- ▬ *Beperkte informatie!*
- ▬ *Al dan niet in de praktijk minder aan de orde?*

▣ Politiserend werken

- ▬ Om en bij 3/4 hiaten en drempels zichtbaar maken
- ▬ Gevarieerd beeld inzake dialoog in eigen organisatie, in netwerk en met betrokken overheden

[illegible]

Bevindingen

■ Aanvullende uitvoeringsmodaliteiten?

■ Al dan niet snelle opstart?

- Varianten: 'door regelgeving vastgelegde tijdsindicatie' – 'snel' – 'zo vroeg mogelijk'
- Impact van
 - ▼ Beschikbaarheid en compatibiliteit medewerkers
 - ▼ Locatie en samenwerkingsverband

■ Al dan niet een plan?

- Merendeel: opstellen van een uitgeschreven plan of hulpverleningsvoorstel

■ Al dan niet betalend?

- Merendeel gratis
- Begeleiding vanuit VAPH erkende en vergunde diensten en organisaties: kostprijs in te besteden punten (RTH) en al dan niet gelimiteerde persoonlijke bijdrage

Exploratief onderzoek Odisee

Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

- ▣ Insteek = exploratieve beschrijving van 24 trajectondersteuningsvormen
 - ▬ **Geen exhaustief overzicht** van ondersteuningsvormen
 - naast de 24 beschreven ondersteuningsvormen, veel andere vergelijkbare ondersteuningsvormen die niet in de onderzoeksopdracht vervat zitten,
 - in een tijdsbestek van om en bij 1,5 maand niet mogelijk om alle lokale en organisatie specifieke varianten te beschrijven
 - ▬ **Wel een indicatief overzicht**, zonder daarin veralgemenende en normerende uitspraken te doen
 - ▬ **Geen normatief georiënteerde evaluatie** van de ondersteuningsvormen

Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

▣ Trajectondersteuning voor iedereen die er behoefte aan heeft?

- Uitgesproken keuze > afhankelijk van werkings- en financieringscontouren
- Belang van laagdrempelige basisvoorzieningen én outreachend werken

▣ Continuïteit?

- In een traject én tussen opeenvolgende trajecten
- Belang tijd en ruimte voor vertrouwens- en relatieopbouw, afstemming ...
- Belang van langetermijnvisie en structurele verankering: regelgeving en financiering

Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

▣ (On)verenigbaarheid van rollen en opdrachten?

Neutraal Onafhankelijk	Zelf ondersteuning bieden	Belangenbehartiger
• Zie regie-, coördinatie-, casemanagersrol	• In en mét het gezin, de betrokkenen, hun ondersteuningsnoden zelf (pro)actief aan de slag gaan	• T.a.v. diensten en organisaties • basisrechten • gezinsperspectief, ouder- en kindperspectief

▣ Wat zijn essentiële componenten van een traject?

- Bv. Al dan niet integraal 'luisteren - vraagverheldering – informeren - planning – linking – uitvoering – monitoring – evalueren'?

Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

- ▣ Belang van 'transparantie' i.f.v. kinderen, jongeren, (aanstaande) ouders, burgers, personen met een zorg- en ondersteuningsnood ... en het werkveld
 - ▬ Naar een domein-, sector- en werkingsgebied overstijgende terminologie
 - ▬ Naar een geïntegreerd conceptueel kader
- ▣ Combinatietrajecten vanuit perspectief van geïntegreerde zorg en ondersteuning?
 - ▬ Vraagt antwoord op
 - Wanneer kan een trajectondersteuner ingezet worden?, Wat moet een trajectondersteuner minimaal opnemen? en Hoe moet een trajectondersteuner aan de slag gaan?
 - ▬ Wenselijkheid van gelijktijdige en successieve inzet van trajectondersteuningsvormen?
 - Richtsnoer = **meerwaarde voor de betrokkenen**

Conclusies, uitdagingen en aanbevelingen

▣ Belang van ongecompliceerde uitvoerings- en aansturingsvorm

- ▬ Zo veel als mogelijk 'backoffice'?
- ▬ Geïntegreerd kader met pool van trajectondersteuners?
- ▬ Gebiedsdekkende organisatie-overschrijdende methodiek?
 - Mandaat gemeenschappelijk scherp stellen
 - Gezamenlijke ondersteuning, vorming van de trajectondersteuners, gezamenlijke opvolging, monitoring, kwaliteitsbewaking ...
- ▬ Wederom: langetermijnvisie, structurele verankering in regelgeving en financiering

▣ Kenmerken die aandacht (blijven) vragen

- ▬ Outreachend werken met oog op toeleiding
- ▬ Werken met 'de context'
- ▬ Impact gedreven en politiserend werken

Meer informatie?

Tine Rommens - tine.rommens@opgroeien.be

[Exploratief onderzoek trajectondersteuning/Opgroeien](#)

Kristien Nys - kristien.nys@odisee.be

<https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/trajectondersteuning-en-aanverwante-ondersteuningsvormen-kaart>